

Transferten tussen regio's: hoger? lager?

Op basis van een recente studie van de Vlaamse administratie (zie [Interregionale Fiscale Stromen. Een toepassing van het 'balance sheet federalism' voor het jaar 2005.](#)) concluderen sommigen dat de transfers naar het Zuiden van het land gedaald zijn. Er wordt hiervoor verwezen naar de vroegere resultaten of naar een recente studie van de Nationale Bank van België (NBB).

De studie laat evenwel geen vergelijking toe met de vroegere resultaten, simpelweg omdat de gebruikte data en methodologie verschillend zijn. De studie laat wel een vergelijking toe met de resultaten van de NBB.

Op basis van zowel inhoudelijke als statistische argumenten hebben de recente studies van de NBB en de Vlaamse administratie de berekening van de interregionale fiscale stromen gebaseerd op het woonplaatsprincipe.

Heel wat overheidsuitgaven (denk aan leerplichtonderwijs, veiligheid, welzijn) situeren zich immers in de regio waar men woont. Dat is ook de reden waarom in dubbelbelastingverdragen die als doel hebben een dubbele belasting door het heffen door twee staten van een belasting op hetzelfde inkomen te vermijden, vaak wordt afgeweken van het werkplaatsprincipe ten voordele van het woonplaatsprincipe. Ook wordt de sociale zekerheid bij ons grotendeels gefinancierd op basis van repartitie. De in een regio gegenereerde socialezekerheidsbijdragen helpen mee de huidige socialezekerheidsprestaties financieren. Er bestaan dus noch financiële reserves noch data met betrekking tot de uitkeringen op basis van de werkplaats. Een asymmetrische benadering (financiering op basis van werkplaatsprincipe, uitkeringen op basis van woonplaatsprincipe) loopt dan ook mank.

De studie van de Vlaamse administratie heeft de intergewestelijke fiscale stromen in de federale begroting, de sociale zekerheid en de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten berekend voor het jaar 2005. Een fiscale stroom ontstaat zodra er een verschil is tussen de uitgaven op basis van het financieringsaandeel van die regio en de feitelijke uitgaven in die regio. De fiscale stromen worden dus bepaald door het samenspel van bijdragen en uitkeringen.

De *NBB* daarentegen berekent enerzijds de intergewestelijke fiscale stromen wat de inkomsten van de federale overheid betreft en anderzijds de intergewestelijke fiscale stromen voor een aantal uitgavencategorieën. De fiscale stroom aan de inkomstzijde wordt bepaald door het verschil tussen de per capita ontvangsten in de regio en die in het Rijk, vermenigvuldigd met de bevolking in de regio. De fiscale stroom aan de uitgavenzijde wordt bepaald door het verschil tussen de per capita uitgaven in het Rijk en die in de betrokken regio, vermenigvuldigd met de bevolking in de regio. De totale fiscale stroom naar of van een Gewest is dan de som van de fiscale stromen aan de ontvangstenzijde en in de diverse weerhouden uitgavencategorieën.

De *NBB* weerhoudt aan de uitgavenzijde alleen de dotaties aan Gewesten en Gemeenschappen in het kader van de Bijzondere Financieringswet, de overheidssubsidies in het kader van dienstencheques en de sociale uitkeringen. De impliciete veronderstelling in de *NBB* benadering is dat de niet opgenomen overheidsuitgaven in gelijke mate per capita over de drie Gewesten verdeeld zijn.

In feite levert de NBB-benadering één globaal cijfer op. Op basis van de NBB-berekeningen is het moeilijk te zeggen of de intergewestelijke fiscale stromen in de sociale zekerheid, federale begroting of financiering van de Gewesten en Gemeenschappen (G&G) groot dan wel klein zijn. Of wat precies het teken is. Zo concludeert de NBB studie met betrekking tot bijvoorbeeld de dotaties aan de Gemeenschappen en Gewesten (exclusief de solidariteitsbijdrage) dat het Vlaams Gewest momenteel een netto-ontvanger van de intergewestelijke overdrachten via deze middelen is, terwijl voor het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het omgekeerde geldt. Dergelijke conclusie is alleen mogelijk door de bijdragezijde te negeren. Ook in de sociale zekerheid definieert de NBB studie de fiscale stromen op basis van alleen de uitgavenzijde.

De studie van de Vlaamse administratie kijkt simultaan naar inkomsten en uitgaven maar wijst niet alle inkomsten van de federale overheid aan de Gewesten toe. De impliciete assumptie hier is dat voor de niet weerhouden federale ontvangsten de verdeling tussen de regio's op basis van de regionale aandelen in de financiering van de federale overheid gebeurt. De resultaten zijn vertekend zodra de verdeling tussen de regio's van de niet weerhouden federale ontvangsten niet op basis van het juste retour principe gebeurt. De NBB studie daarentegen wijst quasi alle ontvangsten van de federale overheid toe aan de regio's terwijl het aantal in ogenschouw genomen uitgavencategorieën beperkt is. Maar de resultaten van de NBB benadering kunnen ook vertekend zijn zodra de niet opgenomen overheidsuitgaven niet in gelijke mate per capita over de drie Gewesten verdeeld zijn.

Daarom stelt het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting voor de NBB benadering toe te passen op de door Vlaamse administratie weerhouden¹ uitgavencategorieën. Met dergelijke methodologie wordt naar bijna alle inkomsten van de federale overheid gekeken terwijl aan de uitgavenzijde de beschikbare informatie over regionale uitgaven wordt aangewend². Uit de resultaten van de studie van het Steunpunt blijkt dat in vergelijking met de resultaten van de studie van de Vlaamse administratie voor 2005 de fiscale stroom vanuit Vlaanderen toeneemt maar afneemt vanuit Brussel en naar Wallonië (zie ook Tabellen 10 en 18 van de studie van het Steunpunt³). Er is voor Brussel nu sprake van een inkomende fiscale stroom.

Tabel: intergewestelijke fiscale stromen (2005, in miljoenen euro)

	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Eigen berekeningen	6039	-5653	-386
NBB-studie	5843	-6056	212

+: uitgaande fiscale stroom ; -: inkomende fiscale stroom

¹ Voor de te weerhouden uitgavencategorieën is in de studie van het Steunpunt rekening gehouden met de opmerkingen van de Commissie Van de Voorde en een aantal statistische beperkingen.

² Meer bepaald wordt rekening gehouden met de uitgavenpost investeringen door de federale overheid.

³ Die resultaten kunnen met mekaar worden vergeleken omdat ze dezelfde statistische data gebruiken, dat in tegenstelling tot de studie van de NBB waarmee er geen 100% congruentie is inzake gebruikte data van inkomsten en uitgaven van Entiteit I en demografie.

Een zo globaal mogelijke benadering, zowel aan de inkomsten- als de uitgavenzijde, lijkt ons aangewezen voor een studie van de intergewestelijke fiscale stromen. Zoals bij de loonnorm waarvan niet de berekening –eventueel wel de zin- ter discussie staat, kan door experts een methodologie worden ontwikkeld voor het berekenen van intergewestelijke fiscale stromen. De NBB kan de rol van hofleverancier van relevante data op zich nemen. Maar belangrijker nog dan het in kaart brengen van de fiscale stromen, is de vraag of de intergewestelijke fiscale stromen bijdragen tot inkomensconvergentie dan wel divergentie en in welke mate de overheden van de G&G mede verantwoordelijk zijn voor een aantal stromen in de sociale zekerheid en de financiering van de G&G.